

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Виробнича навчально-виховна педагогічна
практика (в середніх класах)**

Освітня програма: **“Українська мова і література”
Перший (бакалаврський рівень)**

Спеціальність: **035 Філологія
035.01 Українська мова та література**

Галузь знань: **03 Гуманітарні науки**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “27” серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	“Виробнича навчально-виховна педагогічна практика (в середніх класах)”
Викладач	кандидат філологічних наук, доцент Грещук Валентина Василівна
Контактний телефон викладача	050-687-93-63
E-mail викладача	zavershok@gmail.com
Формат дисципліни	Денна, заочна. Проведення уроків і позакласних заходів у ЗЗСО (базах практик)
Обсяг дисципліни	270 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Обговорення основних аспектів щодо підготовки уроків, позакласних та виховних заходів.
2. Анотація до курсу	
<p>Виробнича навчально-виховна педагогічна практика студентів – майбутніх вчителів-словесників – важливий компонент їх професійної підготовки. Різні її види дають можливість студентам ознайомитись з реальною системою навчально-виховної роботи у закладах середньої освіти, з досвідом планування, проведення вчителями уроків, позакласної роботи з предмету, організаційної і виховної роботи класних керівників з учнями та їх батьками. Надзвичайно важливою складовою професійної підготовки майбутніх філологів є виробнича навчально-виховна педагогічна практика, передбачена навчальними планами університету.</p> <p>Практика студентів є невід’ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки майбутнього вчителя української мови і спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, формування та розвиток у студентів професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах конкретної професійної ситуації, оволодіння сучасними методами, формами організації праці, знаряддям праці в галузі їхньої майбутньої спеціальності (українська мова і література), визначених освітньо-кваліфікаційною характеристикою підготовки фахівців відповідного напрямку (035 Філологія). Практика студентів передбачає безперервність і послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних умінь і знань відповідно до ОКР бакалавр. Виробнича педагогічна практика на третьому курсі є третім етапом набуття студентами шкільного досвіду, зокрема в ролі вчителя української мови і літератури. Практика відбувається в закладах загальної середньої освіти, які визначені базами практики відповідно до Угоди про співпрацю між ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Департаментом освіти та науки Івано-Франківської міської ради 4с/17 від 20.02.2017 р.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, принципами та засобами навчання української мови і літератури, формування у них на базі психолого-педагогічних і фахових знань професійних умінь та навичок для здійснення навчально-виховного процесу з української мови і літератури в закладах загальної середньої освіти, а також самостійно вирішувати типові професійні завдання, передбачені вимогами освітньо-кваліфікаційного рівня учителя української мови і літератури; застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних педагогічних і науково-дослідних завдань в галузі навчання української мови і літератури у середній школі, пов’язати набутий досвід з навчальним матеріалом усього курсу методики викладання української мови і літератури.</p> <p>Курс передбачає такі цілі:</p>	

- розвиток уміння здійснювати діяльність з навчання рідної мови в загальноосвітній школі на базі сформованої в них мовленнєвої компетенції та знань з основ теорії методики, педагогіки і психології;
- оволодіння сучасними формами, методами, прийомами, засобами, технологіями навчально-виховної роботи в різних типах загальноосвітніх і середніх навчальних спеціальних закладах;
- поглиблення та закріплення теоретичних знань, здобутих в університеті;
- уміння поєднувати теоретичні знання з методики навчання української мови з практичною діяльністю навчання учнів;
- забезпечення практичного пізнання студентами закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами її організації;
- вміння вирішувати конкретні методичні завдання відповідно до умов педагогічного процесу; розвиток у студентів креативних умінь, творчої ініціативи, реалізації особистісного навчання учнів;
- впровадження комунікативно-функціонального підходу в процесі проведення уроків із використанням сучасних технологій і методик активізації пізнавальної діяльності учнів;
- виховання в студентів потреби систематично поновлювати свої знання і творчо застосовувати їх на практиці;
- розвиток науково-дослідних умінь з подальшим їх застосуванням.

4. Результати навчання (компетентності)

У процесі опанування дисципліни студенти мають оволодіти такими **професійно-методичними компетентностями**:

- здатністю спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатністю бути критичним і самокритичним; учитися й оволодівати сучасними знаннями;
- здатністю до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- здатністю працювати в команді та автономно;
- здатністю до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатністю застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатністю використовувати інформаційні і комунікаційні технології та проведення досліджень на належному рівні;
- здатністю зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;
- здатністю складати плани-конспекти окремих уроків та сесії уроків за темою з урахуванням різних умов навчання та рівня підготовки учнів; визначати цілі та завдання кожного уроку з урахуванням етапу навчання;
- здатністю обирати ефективні прийоми досягнення сформульованих цілей з урахуванням вікових особливостей учнів за етапом навчання;
- здатністю використовувати реальні та проектувати навчальні мовленнєві ситуації, а також відповідний їм мовленнєвий матеріал для сприймання та засвоєння мовних одиниць, що вивчаються, їх застосування у мовленнєвій діяльності;
- здатністю визначати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності учнів і добирати відповідні їм методичні прийоми, зокрема тестові завдання;
- здатністю виправляти помилки учнів, розуміти їх характер і використовувати мовленнєвий спосіб виправлення (перепитування, зорова вербальна та схематична наочність, екстралінгвістичні засоби тощо);
- здатністю здійснювати різноманітні прийоми активізації учнів залежно від їх вікових особливостей;
- здатністю проводити позакласні заходи з української мови та виховні заходи,

- організувати їх відповідно до складеного плану та сценарію;
- здатністю вирішувати засобами мови та літератури завдання морального, культурного, естетичного, гуманістичного виховання учнів;
- здатністю проводити спостереження та комплексний аналіз відвіданих уроків з теоретичним обґрунтуванням різних сторін навчальної діяльності;
- здатністю спостерігати, аналізувати й узагальнювати досвід вчителів, переносити ефективні прийоми та форми роботи в практику своєї педагогічної діяльності;
- здатністю вивчати методичну літературу та теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи нові форми та прийоми навчання
- здатністю володіти основними поняттями, теоріями та концепціями обраної освітньої спеціалізації, застосовувати їх у професійній діяльності;
- здатністю планувати, організувати та здійснювати освітній процес з урахуванням психологічних і фізіологічних особливостей учнів, їхніх потреб та інтересів, а також специфіки навчального предмету;
- здатністю критично оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність; будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення;
- здатністю аналізувати усі аспекти власної роботи як вчителя-практиканта та робити узагальнення.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	
практичні заняття	
самостійна робота	270

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	035 Філологія 035.01 Українська мова і література	3	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
1. Організаційне заняття. Ознайомлення практикантів із змістом педагогічної практики. Обговорення змісту та організаційного плану роботи.	настановча нарада, презентація	1, 9, 14, 25, 31, 32	2 год	5	березень
			- ознайомитися із програмно-методичним забезпеченням навчальної дисципліни, заняття з якої будуть проводитися практикантом; із системою навчально-виховної та позашкільної роботи в цілому, із порядком	5	

			української мови - провести психолого-педагогічні спостереження; - підготувати та провести не менше 20 уроків української мови у 5-9 класах у присутності вчителя-словесника; - виконати індивідуальне завдання	5 20 10	
4. Перевірка щоденників педагогічної практики та напрацьованих матеріалів.		3, 6, 11, 15, 21, 25, 27	4 год	5	квітень
5. Підсумкова конференція. Звіт студентів-практикантів.	презентація	9, 11, 13, 19, 28, 31, 39	4 год - узагальнити зібраний матеріал та отриманий досвід	5	травень

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Хід виконання студентами програми виробничої педагогічної практики здійснюється за допомогою поточного і підсумкового форм контролю. Методами поточного контролю є: щоденник практики (ведеться на базі практики), журнал обліку консультацій студента-практиканта з керівником-методистом від навчального підрозділу (ведеться у навчальному закладі). Основним методом підсумкового контролю є підсумковий звіт з практики.</p> <p>Поточний контроль виконання студентом-практикантом програми виробничої педагогічної практики (проведення й аналіз пробних/ залікових уроків і позакласного заходу) здійснюють керівник-методист і вчитель.</p> <p>Рекомендується використовувати зразки форм: для ведення спостереження за уроком, профілю класу, конспекта проведеного уроку, самоаналізу уроку, оцінювання конспекта уроку, оцінювання уроку, оцінювання самоаналізу уроку, оцінювання позакласного заходу. Контроль за веденням щоденника з практики здійснює керівник-методист бази практики та керівник-</p>
-----------------------------------	---

методист навчального підрозділу. Контроль за веденням журналу обліку консультацій здійснює керівник-методист навчального підрозділу. Студенту рекомендується вести журнал самоаналізу діяльності вчителя-практиканта.

Підсумковий контроль виконання студентом програми виробничої педагогічної практики здійснює керівник-методист практики підрозділу, враховуючи звіт учителя про результати діяльності студента-практиканта.

Результати практики підводяться на підсумковій конференції. Диференційна оцінка з практики враховується на рівні з іншими оцінками, які характеризують успішність студента. Загальна оцінка виводиться на основі таких критеріїв:

Компонент	Критерії оцінювання	Ваговий коеф.(%)
1. Робота вчителем-предметником.	Сплановано, організовано та проведено позакласний захід.	30
Знання з фахової дисципліни	Сплановано, проведено 15 залікових уроків, укладено плани-конспекти уроків.	20
2. Робота класним керівником/вихователем	Сплановано, організовано та проведено виховний захід.	10
3. Володіння методикою навчання	Проведено 15 залікових уроків з української мови, зроблено аналіз уроків.	20
4. Підсумковий звіт з практики	Портфоліо містить усі завдання, які виконано згідно з вимогами: <ul style="list-style-type: none"> • профіль класу (психолого-педагогічне вивчення колективу учнів); • два конспекти уроків з навчальними матеріалами (для середнього рівня); • самоаналіз уроку; • аналіз відвіданого уроку; • індивідуальне завдання 	5

			10
		<p>Письмовий звіт містить:</p> <ul style="list-style-type: none"> • опис бази практики; • опис проведеної роботи та узагальнення отриманого досвіду. • Звіт належно оформлений, грамотно написаний, поданий в установленний термін 	5
	Всього		100
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Керівник практики інформує адміністрацію навчального закладу щодо фактичних термінів початку і закінчення практики, складу груп студентів, які пройшли практику, стану охорони праці і протипожежної безпеки на базі практики та з інших питань організації і проведення практики.</p> <p>Підсумковий звіт з практики повинен відповідати наступним вимогам:</p> <ul style="list-style-type: none"> • обсяг звіту – 3-4 сторінки А4 (не враховуючи портфолію) • мова звіту – українська • оформлення звіту – звіт повинен бути набраний на комп'ютері, Word.doc, Times New Roman 14, міжрядковий інтервал 1,5; мати наскрізну нумерацію сторінок; аркуші звіту повинні бути зшиті. • Основні розділи: <ul style="list-style-type: none"> - опис бази практики (опис повинен бути коротким, без дослівного переписування матеріалів баз практики – історії бази та технічних описів, характеризувати освітнє середовище з точки зору сприяння інклюзивному навчанню); - опис роботи (щоденник практики, який містить конкретну інформацію про роботу, особисто виконану студентом-практикантом та узагальнення отриманого ним досвіду; - звіт вчителя-наставника про виконання 		

	<p>студентом програми виробничої педагогічної практики;</p> <ul style="list-style-type: none"> - зібрані матеріали (портфоліо завдань, виконаних студентом-практикантом: конспекти двох проведених уроків (для двох рівнів) з допоміжними навчальними матеріалами; профіль класу (психолого-педагогічне вивчення класу), де проводилися уроки; самоаналіз проведеного уроку з урахуванням відгуку керівника-методиста та вчителя; аналіз проведеного уроку вчителя-наставника, колеги; конспект позакласного заходу; конспект позакласного виховного заходу). <p>Звіт перевіряється вчителем і керівником-методистом і затверджується директором школи-бази практики та керівником практики навчального підрозділу.</p>
Практичні заняття	Студент проводить уроки згідно з попередньо розробленим планом, який узгоджується з учителем. Студент здійснює письмовий аналіз проведених уроків і долучає його до звіту про проходження практики.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент, що не виконав програму практики і отримав незадовільний відгук на базі практики або незадовільну оцінку за роботу вчителем-практикантом, направляється на практику вдруге, в період канікул, або відраховується з навчального закладу. Документація має бути здана впродовж 7 днів після завершення практики.
7. Політика курсу	
<p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%B0%D1%82%D1%83-%D1%83-%D0%94%D0%92%D0%9D%D0%97-%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B0%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%82-%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%96-%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8F-%D0%A1%D1%82%D0%B5%D1%84%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf?fbclid=IwAR2OZ7ieedYbWar3YLAu5arEPfHIWJvA8ahWmpLODcN6M2XRt7GPFip0uT8 і Положення 2 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/code_of_honor.doc?fbclid=IwAR14PNKG9iKdUn4NjsjOX0rOCZr7YVFeNGdlgE3J2alaDNsc_GiizOs3_NQ</p> <p>Основними обов'язками студента є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Відвідувати базу практики відповідно до розкладу виробничої педагогічної практики; • Займатися плануванням і викладанням уроків і позакласних заходів; • Вести спостереження за діяльністю вчителя-наставника та колег на уроках української мови; • Брати активну участь в обговоренні одержаних результатів спостереження; • Щотижня зустрічатися з керівниками-методистами практики від навчального підрозділу задля обговорення та аналізу отриманого досвіду; • Опрацювати рекомендовану літературу; • У встановлений термін звітувати про хід практики та її результати; • Дотримуватися правил техніки безпеки, внутрішнього розпорядку бази практики, етики взаємовідносин між учасниками практики; • Подати відгук про практику. 	
8. Рекомендована література	

1. Босак С. Особистісно-орієнтоване навчання – у практиці. Українська мова і література в школі. 2003. №8. С. 37-41.
2. Будій Н. Психолого-педагогічна підтримка креативності учнів на уроках української мови у ході виконання творчих завдань. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2014. № 1. С. 46-49.
3. Варзацька Л., Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади. Дивослово. 2004. №11.
4. Гайдаєнко І. Формування комунікативної компетентності на уроках української мови і літератури. Педагогічні науки. 2011. Вип. 59. С. 80-84.
5. Глянєнко К. Вдосконалення мовленнєвих навичок на уроках української мови. Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди". Педагогіка. Психологія. Філософія. 2014. Вип. 33. С. 32-39. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/gvpdpu_2014_33_6
6. Голокоз Н. Використання тестових технологій на уроках української мови для підвищення якості навчальних досягнень учнів. Таврійський вісник освіти. 2013. № 2. С. 38-41. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo_2013_2_10
7. Голуб Н. Стимулювання учнів 5-7 класів до гармонійного діалогу на уроках української мови. Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Серія : Філологічна. 2012. Вип. 31. С. 125-128.
8. Горох Г. Дитячі поетичні тексти як основний дидактичний матеріал на уроках української мови. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2014. Вип. 17. С. 141-147.
9. Горошкіна О. М. Сучасний урок української мови: від планування до проведення. Харків : Основа, 2010. 111 с. (Б_ка журн. "Вивчаємо українську мову та літературу"; Вип. 5 (78)).
10. Гудима Н. Лексикографічна робота на уроках української мови з вивчення запозиченої лексики. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2015. Вип. 18. С. 137-143.
11. Дзьоба В. Використання ІКТ на уроках української мови і літератури в контексті проекту ВІДКРИТИЙ СВІТ. Таврійський вісник освіти. 2016. № 4. С.103-108. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo_2016_4_22
12. Діденко Т. Організація роботи з обдарованими учнями на уроках української мови і літератури. Рідна школа. 2014. № 10. С. 25-31.
13. Дмитрієва І. Збагачення словникового запасу учнів спеціальної школи на уроках української мови. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. 2015. Вип. 10. С. 56-61.
14. Дороз В. Ф. Методика викладання української мови : навч. пос. Київ : Центр навч. літ-ри, 2008. 176 с.
15. Жулева Л. Упровадження інноваційних, інтерактивних методів і форм навчання на уроках української мови та літератури. Педагогічні науки. 2011. Вип. 60. С. 356-362.
16. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ : Ленвіт, 2003. 261 с.
17. Кардаш Л. Лінгвістичні, психолого-педагогічні та лінгводидактичні засади розвитку зв'язного мовлення школярів на уроках української мови. Молодий вчений. 2017. № 5. С. 360-364.
18. Кілочок В. Використання ІКТ на уроках української мови й літератури та у виховній роботі класного керівника. Таврійський вісник освіти. 2016. № 4. С. 226-231. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo_2016_4_44
19. Кожуховська Л. Самоаналіз уроку як ефективний засіб формування у студентів-філологів фахових умінь. Гуманітарний вісник ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди". 2012. Вип. 27. С. 131-135.
20. Козир М. Аргументація як інтелектуально-комунікативна діяльність учнів 5-7 класів на уроках української мови. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія. 2014. Вип. 41.

- С. 42-46. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_pp_2014_41_10
21. Козлова Л. Використання інформаційно-комунікативних технологій як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках української мови і літератури. Таврійський вісник освіти. 2015. № 4. С. 139-145. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo_2015_4_27
22. Корнійко В. Гра як один із методів активного навчання на уроках української мови та літератури. Українська література в загальноосвітній школі. 2012. № 11. С. 32-34.
23. Котух Н. Інтелектуальні ігри на уроках української мови. Рідний край. 2017. № 1. С. 65-69. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Almpolt_2017_1_26
24. Криворученко С. Виховання учнів на уроках української мови та літератури засобами літературного краєзнавства. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Педагогічні науки. 2017. № 3. С. 224-230.
25. Кучеренко І. Дидактичні закономірності як засади проектування сучасного уроку української мови. Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. 2013. Вип. 63. С. 132-138.
26. Лещенко Л. Особливості роботи з текстом на уроках української мови за компетентнісним підходом. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки. 2016. № 1(1). С. 79-85. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnup_2016_1\(1\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnup_2016_1(1)_16)
27. Мандрик Н. До проблем сучасного уроку української мови. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. 2014. Вип. 8. С. 139-142.
28. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах / ред. М. І. Пентилюк. Київ, 2000. С. 59-66.
С. 150-154. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_016_2013_20_39
29. Нагрибельна І. Методика навчання лексики на уроках української мови. Молодий вчений. 2017. № 4. С. 402-405.
30. Омельчук С. Проблемно-пошукове навчання морфології української мови. Нова педагогічна думка. 2012. № 3. С. 83-87.
31. Остапенко Н. М. Технологія сучасного уроку рідної мови : навч. посіб. / Наталя Миколаївна Остапенко, Тетяна Володимирівна Симоненко, Вікторія Миколаївна Руденко. Київ : Академія, 2011. 248 с.
32. Педагогічна практика в системі професійної підготовки вчителя української мови і літератури / ред. Г. І. Дідук. Тернопіль, 2007. 144 с.
33. Положення про організацію та проведення практики у Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2019. 22 с.
34. Правова Н. Значення аудіювання на уроках української мови під час усного практичного курсу. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2012. № 24(2). С. 56-60. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_24\(2\)_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_24(2)_10)
35. Роїк О. Розвиток та збагачення словникового запасу школярів у процесі їх ознайомлення з поняттями синоніми та антоніми. Прикарпатський вісник НТШ. Серія Слово. 2014. № 2. С. 22-33.
36. Семенів Н. Особливості використання електронного підручника на уроках української мови. Проблеми сучасного підручника. 2016. Вип. 16.
С. 384-392. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2016_16_36
37. Сірант Н. П. Методичні рекомендації до проходження педагогічної практики : навчально-методичний посібник. Львів, 2013. 116 с.
38. Соснова М. Особливості застосування мультимедії на уроках української мови. Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. 2014. Вип. 132. С. 151-154. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2014_132_40
39. Сукмановська С. Інтерактивні технології навчання – засіб активізації пізнавальної

діяльності учнів на уроках української мови під час вивчення лексикології. Рідне слово в етнокультурному вимірі. 2012. 2012.

С. 478-481.

40. Тарабанова Я. Виховання національної свідомості учнів на уроках української мови засобами роботи над текстом. Таврійський вісник освіти. 2013. № 4. С. 185-191 URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo_2013_4_34

41. Токаренко О. Використання міжпредметних зв'язків на уроках української мови та літератури в загальноосвітньому навчальному закладі художньо-естетичного профілю. Естетика і етика педагогічної дії. 2015. Вип. 11. С. 72-81. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eepd_2015_11_9

42. Шубак Г. Використання організаційних форм навчальної діяльності учнів на уроках української мови у класах з малою наповненістю учнів. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsev_2012_2012_70

43. Ясак Т. Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів 9 класу на уроках української мови засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка. Психологія. 2010. № 2. С. 43-47. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Potip_2010_2_11

Викладач кандидат філологічних наук, доцент *Грещук Валентина Василівна*